

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård

Patientträrlighet inom EES – vissa kompletterande förslag (Ds 2015:18)

(S2015/2347/FS)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) tillstyrker förslagen.

ISF lämnar följande synpunkter och kommentarer på de förslagna ändringarna.

4.1.2 Informationskrav i svensk rätt

Prisinformation

Syftet med direktivets krav på tydlig information om priset är att patienten ska kunna göra ett välgrundat val inför ett planerat hälso- och sjukvårdsingrepp. I promemorian anges att Sverige uppfyller direktivets krav på tydlig information om priset genom bestämmelserna i prisinformationslagen och tandvårdslagen. Prisinformationslagen gäller dock bara för näringsidkare och det är oklart om även offentliga vårdgivare, som kommuner och landsting, kan anses vara näringsidkare i prisinformationslagens mening. Det saknas en diskussion om denna fråga i promemorian. Även om prisinformationslagen skulle omfatta offentliga vårdgivare, kan det diskuteras om det är lämpligt att stödja sig på en reglering i en lag som sannolikt är tämligen okänd för såväl vårdgivare som patienter. ISF anser därför att en bestämmelse om att vårdgivare är skyldiga att lämna prisinformation borde föras in i en författning som har en tydligare anknytning till hälso- och sjukvårdens område.

4.2.3 Kompletterande handläggningsbestämmelser

Omständigheter att beakta vid beslut om ersättning eller förhandsbesked

I promemorian förslås att ett tillägg görs i 14 § ersättningslagen som innebär att Försäkringskassan kan prioritera vissa ärenden. ISF tillstyrker detta förslag, men vill samtidigt framhålla att det finns en risk för att den tidsfrist om 90 dagar för beslut om ersättning eller förhandsbesked som anges i 15 § kommer att bli ett riktmärke för de ärenden som *inte* föreslås prioriteras enligt 14 § andra stycket, genom att handläggaren väntar till närmare dag 90 med att påbörja handläggningen av sådana ansökningar.

ISF vill även peka på att skrivningen om särskilda skäl i promemorian (s. 28), kan förstås som att även ett behov att kommunicera ärendet med landstinget skulle kunna utgöra ett särskilt skäl för att överskrida de 90 dagarna, vilket inte stämmer överens med beskrivningen av vad som utgör särskilda skäl i de tidigare förarbetena (se prop. 2012/13:150. s. 72).

Beslutad ersättning ska utbetalas utan onödigt dröjsmål

I promemorian föreslås att det i 15 § andra stycket ska införas en regel om att ersättning ska betalas ut utan onödigt dröjsmål. Det förs resonemang i promemorian om att utbetalning kan ske både före och efter att ett ersättningsbeslut vunnit laga kraft (s. 29). Bland annat anges att utbetalning kan ske i förtid, om patienten framför starka skäl för detta. Regeln om att ersättning ska betalas ut utan onödigt dröjsmål skulle emellertid kunna uppfattas som att ersättning ska betalas ut så fort beslutet är fattat, det vill säga utan att invänta att beslutet har vunnit laga kraft. Enligt promemorian torde omedelbar verkställighet av en beslutad ersättning tillhöra undantagen, och det framhålls att möjligheten bör tillämpas restriktivt och endast då den enskilde patienten kan åberopa starka skäl för omedelbar utbetalning av beslutad ersättning. Det framgår dock inte vilka typer av skäl som skulle kunna föranleda en omedelbar verkställighet. Det finns en uppenbar risk att den föreslagna bestämmelsen kommer att leda till tillämpningsproblem, särskilt som beslut som Försäkringskassan fattar med stöd av socialförsäkringsbalken som huvudregel gäller omedelbart och att myndigheten alltså normalt inte behöver invänta att ett beslut har vunnit laga kraft i andra ärendeslag. Det är därför önskvärt att förtydliga i vilka fall det kan vara aktuellt att betala ut ersättningen innan ett beslut har vunnit laga kraft.

I sammanhanget med verkställighet av beslut nämns i promemorian att om Försäkringskassan verkställer beslutet innan det vunnit laga kraft, blir ett överklagande meningslöst och att ersättningen inte kan återkrävas. I ersättningslagen finns ingen återkravsregel. Eftersom det saknas laglig möjlighet att rikta återkrav mot en person som fått en utbetalning om ersättning i efterhand, bör det övervägas om inte återkravsregler bör införas i ersättningslagen. Det förs ingen diskussion i förarbetena om anledningen till att man valt att inte ha återkravsregler. Men om Försäkringskassan gör en felaktig utbetalning, till exempel genom att

betala till fel kontonummer eller med för högt belopp, finns inga återkravsregler. Ärendet handläggs enligt civilrättsliga principer där huvudregeln är att Försäkringskassan har rätt att kräva tillbaka pengarna, men om personen varit i god tro och förbrukat pengarna, är det svårare att återkräva dessa. Det kan finnas anledning att införa en återkravsregel i ersättningslagen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Per Molander. Marie Jakobsson Randers har varit föredragande. I beredningen har också Catarina Eklundh Ahlgren deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Marie Jakobsson Randers
Jurist och utredare